

Náš osmiletý dobrman už skoro měsíc střídavě zvrací a průjmuje. I když ho krmíme dietně a pravidelně užívá tablety na zklidnění žaludku, vždy se obtíže opět vrátí. Veterinární lékař nám navrhuje operaci, při které by se mu podíval do břicha, zda tam není nějaký nádor. Slyšeli jsme o možnosti endoskopie, ale nevíme, jak velká by to byla pro psa zátěž a co všechno by se takto dalo zjistit.

Abychom mohli porovnat přínos obou diagnostických postupů je třeba nejprve vysvětlit, co který z nich znamená. V situacích, kdy doposud provedené diagnostické metody (vyšetření krve, stolice, odčervení, ultrasonografie, rentgeny nativní, příp. kontrastní) nevedly k uspokojivému výsledku, volíme někdy tzv. probatorní laparotomii, tzn. že zvíře uvedeme do celkové anestezie, otevřeme dutinu břišní a pátráme po problému. Takto můžeme odhalit změny okem viditelné (zauzlení střev, nádorové masy, ucpání střeva, částečné otočení žaludku, déle trvající zánět,...) a případně je ihned chirurgicky řešit. Pro pacienta je to značná zátěž. Musí podstoupit celkovou anestezii, být dostatečně medikován léky tlumícími bolest a zotavuje se z tohoto zákroku několik dní. Zvíře, které delší dobu zvrací nebo průjmuje, ztrácí ve zvracích a v trusu značné množství živin a dalších látek, které tělo potřebuje. Tím je organismus celkově oslabený a rizika spojená s delší anestezii a chirurgickým zákrokem jsou vyšší.

Díky výše uvedeným nevýhodám probatorní laparotomie se v posledních letech ve veterinární medicíně dočkaly výrazného uplatnění metody endoskopické. O endoskopii mluvíme, jestliže zavádíme endoskop do těla některým z jeho přirozených otvorů. Endoskop je laicky řečeno různě dlouhá a široká hadička, která v sobě má natažené optické vlákno, schopné přenášet obraz z minikamery umístěné na přední části endoskopu do okuláru nebo na obrazovku. Protože uvnitř dutých orgánů těla je tma, musí být endoskop napojen na světelný zdroj. Světlo je ze zdroje opět optickým vláknem přenášeno ke kameře a osvětluje prostor, do kterého se díváme. Podle toho kam endoskop zavádíme nazýváme přesněji jednotlivé úkony. Vyšetření jícnu je esophagoskopie, žaludku gastrokopie, tenkého střeva duodenoskopie, tlustého střeva koloskopie a konečníku rektoskopie. Do trávicí trubice vstupujeme přes dutinu ústní při vyšetření jícnu, žaludku a přední části tenkého střeva. Pro tlusté střevo a konečník je volen rektální přístup. Endoskopie vyžaduje důkladnou přípravu pacienta. Důležité je, očistit sliznici trávicí soustavy od zbylé zažitiny. V opačném případě se zbytky pozřené potravy lepí na endoskop, znesnadňují vidění a zakrývají případné změny na sliznici. Řeší se to různě dlouhou hladovkou. Pro posouzení žaludku je třeba lačnění 12 – 24 hod., při hodnocení změn v tlustém střevě je nutno odebrat potravu 48 hod. před zákrokem. Ke konci hladovky je psovi nutné podat ještě solné roztoky, které omyjí ze sliznice poslední zbytky zažitiny. Hladovku pomíjíme pouze při zákrocích, které nelze odložit. Např. pozření cizího tělesa (většinou kostěné obratle), které uvízne v jícnu nebo v žaludku. Tady je použití endoskopie velmi efektivní, protože tělesa menších rozměrů, která jsou uchopitelná speciálními klíšťkami, které prostrčíme pracovním kanálem endoskopu, jsou za několik minut venku. I pro endoskopické vyšetření je však nutné zvíře uvést do narkózy, abychom mohli bez problémů otevřít dutinu ústní a nastavit zvíře do požadované vyšetřovací polohy. Při vyšetření trávicího traktu vsunujeme opatrně endoskop pod kontrolou zraku a foukáme vzduch (takzv. insuflace) pod mírným tlakem do vyšetřovaného orgánu, aby se sliznice roztáhla a mohli jsme posoudit změny barvy, tekutiny hromadící se na dně, případně různé zasílení sliznice a výrůstky, které mohou zúžovat vnitřní průměr trávicí trubice a ztěžovat průchod potravy tímto místem. Délku a typ endoskopu volíme podle vyšetřovaného orgánu. Pevný, neohebný endoskop, tzv. rigidní se používá na vyšetření konečníku, zadní části tlustého střeva nebo přední části jícnu. Pro posouzení vzdálenějších struktur je třeba ohebný, tzv. flexibilní endoskop, který může lékař dle potřeby směřovat, aby prošel záhyby trávicí trubice.

Dle výše uvedených kritérií a podle velikosti pacienta je třeba zvolit i délku přístroje. Na psa do hmotnosti cca 30 kg pro dosažení žaludku a předního úseku tenkého střeva stačí 100 cm endoskop. Pro větší pacienty je však nutný delší (cca 120 – 150 cm) endoskop. Na našem pracovišti používáme flexibilní (134 cm) i rigidní endoskopy (různé délky). Součástí endoskopického vyšetření je vždy i odebrání vzorků na histologické vyšetření, jak z míst, která se nám zdají být změněná, tak i ze zdravé části sliznice, protože celá řada patologických procesů může probíhat ve sliznici, aniž by způsobovala okem viditelné změny. Vzorky odebíráme tzv. bioptickými klíšťkami, které opět protahujeme pracovním kanálem endoskopu. Délka celého zákroku se pohybuje v průměru okolo 30 min. Pacient se z narkózi budí krátce po skončení zákroku, není nutná domácí pooperační péče a nároky na tlumení bolesti vzniklé v důsledku endoskopického zákroku jsou minimální. Mezi další pozitiva endoskopie oproti probatorní laparotomii, patří nižší finanční náročnost pro majitele, kterou dělá kratší délka anestezie, méně spotřebovaného chirurgického materiálu, v neposlední řadě ušetříte i za náklady spojené s provozem sterilního chirurgického sálu. Na naší klinice, jestliže máme možnost volby provádíme endoskopie jak trávicí trubice, tak např. i močového měchýře u fen, dutiny nosní či dolních dýchacích cest (rhinoskopie, bronchoskopie) u psů i koček.

I přesto, že je správně provedená endoskopie velmi efektivní zákrok, stále je zde nutná anestezie, i když krátká. Proto je dobré znovu předem zvážit výsledky dosud provedených vyšetření a zda jsme některá neopomněli. Posouzení krevního obrazu může odhalit zánět, případně i pravděpodobný typ zánětu ve střevě, na základě biochemického vyšetření objevujeme často poruchy funkce ledvin, jater nebo slinivky břišní, které mohou způsobovat zvracení a průjemy. Nativní rentgenové snímky mohou prokázat masu v dutině břišní a při ultrasonografickém vyšetření se můžeme podívat i do nitra některých orgánů a posoudit složení jejich tkáně. Jak prochází potrava trávicím traktem sledujeme kontrastními rentgeny. Zvířeti se dá pozřít látka dobře viditelná na rentgenu a na sérii snímků potom sledujeme její průchod až do konečníku. Tato metoda odhalí cizí tělesa, která se zasekla v trávicí trubici, zauzlení střev, zpomalené vyprazdňování žaludku atd.. Jestliže tyto diagnostické metody selžou je na místě provedení endoskopie.

Poradte se se svým veterinárním lékařem o dalším postupu. Důležité je, na jaké onemocnění má podezření, protože i při endoskopickém vyšetření můžeme objevit něco, co lze odstranit pouze chirurgicky po otevření dutiny břišní a v tom případě je lepší upřednostnit probatorní laparotomii.

MVDr. Lucie Grégrová
www.animalclinic.cz